

Notat

Notat til brug for besvarelse af 10 dages forespørgsel

Østjyllands Brandvæsen
Bautavej 9
8210 Aarhus V.

Telefon +45 86767676
Direkte +45 29685677
brandvaesen@ostbv.dk
www.ostbv.dk

Sagsbehandler
Beredskabsdirektøren
kaso@ostbv.dk

Journal nr.
#

Spørgsmål fremsendt af byrådsmedlem Jakob Søgaard Clausen for Danmarksdemokraterne

Det følger af Østjyllands Brandvæsens vedtægter § 5 stk. 2 samt bilag 2 til vedtægterne, at Aarhus, Skanderborg, Odder og Samsø Kommuner har kompetenceoverdraget alle myndighedsopgaver på beredskabsområdet efter beredskabsloven, beskyttelsesrumsloven m.v. til Østjyllands Brandvæsen.

Østjyllands Brandvæsen bidrager derfor med dette notat til besvarelse af nærværende 10 dages forespørgsel.

På vegne af Danmarksdemokraterne har Jakob Søgaard Clausen fremsendt det overordnede spørgsmål: *"Er Aarhus klar til krig"*?

Uddybende er der adspurg om:

- 1) *Hvor mange af de 246 beskyttelsesrum i Aarhus er i dag reelt tilgængelige og funktionelle - og hvor er de placeret?*
- 2) *Er der i forbindelse med byudvikling og anlægsarbejder i Aarhus blevet nedlagt beskyttelsesrum de seneste 10-20 år? Hvis ja, hvor mange?*
- 3) *Har Aarhus Kommune planer om at nedlægge yderligere beskyttelsesrum i forbindelse med kommende byudvikling?*
- 4) *Kan Aarhus Kommune stille krav i lokalplaner og byggesager om, at der indarbejdes beskyttelsesrum i nye byggerier – f.eks. under større boligbyggerier, institutioner og parkeringsanlæg?*
- 5) *Hvornår har Aarhus Kommune sidst opstillet konkrete krav til etablering eller vedligeholdelse af beskyttelsesrum i forbindelse med nybyggeri*

6) *Hvilken rolle spiller Aarhus Kommune i det igangværende nationale analysearbejde om civilbeskyttelse og beskyttelsesrum?*

7) *Har Teknik og Miljø i lyset af det ændrede trusselsbillede påbegyndt intern planlægning eller forberedelse, hvis der politisk skulle træffes beslutning om at genetablere eller klargøre kommunens beskyttelsesrum?*

Besvarelse:

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at der på nuværende tidspunkt ikke er en militær trussel mod Danmark, og derfor heller ikke er et aktuelt behov for beskyttelsesrum.

Ifølge alle tilgængelige trusselsvurderinger og ifølge det senest opdaterede Nationale Risikobillede, som Beredskabsstyrelsen udgav den 10. april 2025, er der ikke en militær trussel mod Danmark. Til gengæld er der andre trusler, som er vigtige at være opmærksom på. Til brug for denne besvarelse har Østjyllands Brandvæsen derfor udarbejdet en sammenstilling af de nuværende trusselsvurderinger med beredskabsdirektørens bemærkninger, som vedlægges bagerst.

Til de fremsatte spørgsmål kan følgende oplyses:

1) *Hvor mange af de 246 beskyttelsesrum i Aarhus er i dag reelt tilgængelige og funktionelle - og hvor er de placeret?*

Svar: Der er ingen beskyttelsesrum som er reelt tilgængelige og funktionelle.

Kort over beskyttelsesrummenes placering kan findes på:

www.ostbv.dk/service/beskyttelsesrum/

2) *Er der i forbindelse med byudvikling og anlægsarbejder i Aarhus blevet nedlagt beskyttelsesrum de seneste 10-20 år? Hvis ja, hvor mange?*

Svar: Der er fra 5. februar 2014 og til dags dato i Aarhus Kommune givet tilladelse til fjernelse af 12.332 beskyttelsesrumspadser. Der er endvidere givet tilladelse til nedlæggelse af 2 kombinerede offentlige anlæg med i alt 836 pladser samt nedlæggelse af det kombinerede offentlige anlæg under den gamle Rutebilstation (med 1000 pladser). Der er endelig givet tilladelse til nedlæggelse af 10.496 sikringsrumspadser. Det vurderes, at der givet tilladelse til nedlæggelse af ca. 15 til 20 betondækningsgrave i perioden. Hvorvidt nedlæggelsen er sket som følge af byudvikling og anlægsarbejder eller blot ansøgninger med henblik på anden anvendelse af arealet vides desværre ikke.

For Aarhus Kommune gælder det, at der i forbindelse med et eksternt firmas gennemgang af betonkvaliteten i underjordiske parkeringsanlæg, er konstateret, at en del rum er uegnede som beskyttelsesrum.

Det er besluttet, at der sløjfes en del parkeringskældre inden for de næste 0 til 5 år som følge af store anlægsprojekter. Derfor kan der ultimo marts 2025 kun regnes med 4.266 pladser i "Kombinerede offentlige beskyttelsesrum" (parkeringskældre). Der er i dette tal ikke taget højde for, at det kombinerede offentlige beskyttelsesrum i Busgaden trænger meget til en renovering af de vægge, der er nedlagt i vejbanen, men som skal rejses ved brug som beskyttelsesrum. Såfremt dette rum ikke renoveres, så forsvinder yderligere 33 procent af de kombinerede offentlige pladser.

En del af betondækningsgravene forsvinder også som følge af kommende infrastrukturprojekter. Således forventes antallet af pladser at falde til ca. 13.500 inden for de næste 2 år. Det er blandt andet Marselistunnelen og rensningsanlægget ved havnen, som alene tager 500 pladser.

Vi kan derfor højest regne med 13.500 pladser i betondækningsgrave.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at betondækningsgrave alene er tænkt til beskyttelse af vejfarende. Dvs. til beskyttelse af personer, der sidder i deres biler, hvis der kommer et angreb. Det har aldrig været meningen, at der skulle være beskyttelsesrumspladser til alle borgere. Borgere i etageejendomme vil være henvist til sikringsrum i kældre.

3) Har Aarhus Kommune planer om at nedlægge yderligere beskyttelsesrum i forbindelse med kommende byudvikling?

Svar: Myndighedsopgaven er placeret hos Østjyllands Brandvæsen. Direktør for Styrelsen for Samfundssikkerhed Laila Reenberg har i brev til kommunerne den 10. april 2025 meddelt, at *"i lyset af det aktuelle trusselsbillede skal jeg opfordre til, at der ved afgørelser om nedlæggelse af beskyttelsesrum er et skærpet fokus på, at fjernelse og nedlæggelse af offentlige beskyttelsesrum og sikringsrum alene kan finde sted i særlige tilfælde, som forudsat i reglerne på området"*.

Som ansvarlig myndighed på området for beskyttelsesrum agerer Østjyllands Brandvæsen selvsagt altid inden for lovens rammer og vi giver derfor kun tilladelse til nedlæggelse af beskyttelsesrum i de særlige tilfælde, som loven giver mulighed for. Infrastrukturprojekter kan være en gyldig grund.

4) Kan Aarhus Kommune stille krav i lokalplaner og byggesager om, at der indarbejdes beskyttelsesrum i nye byggerier – f.eks. under større boligbyggerier, institutioner og parkeringsanlæg?

Svar: Det kan Aarhus Kommune gøre jf. Lov om Beskyttelsesrum § 2.

5) *Hvornår har Aarhus Kommune sidst opstillet konkrete krav til etablering eller vedligeholdelse af beskyttelsesrum i forbindelse med nybyggeri*

Svar: Det vides desværre ikke.

6) *Hvilken rolle spiller Aarhus Kommune i det igangværende nationale analysearbejde om civilbeskyttelse og beskyttelsesrum?*

Svar: Det følger af beredskabsaftalen fra januar 2025, at Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab i foråret 2025 vil iværksætte en analyse af civilbeskyttelsesområdet, **herunder i relation til beskyttelsesrum**. Analysen vil tage udgangspunkt i det aktuelle trussels- og risikobillede samt forventninger til udviklingen på kort og mellemlangt sigt. Aarhus Kommune og Østjyllands Brandvæsen bliver formentlig involveret via KL på lige fod med de øvrige kommuner og beredskaber i Danmark.

7) *Har Teknik og Miljø i lyset af det ændrede trusselsbillede påbegyndt intern planlægning eller forberedelse, hvis der politisk skulle træffes beslutning om at genetablere eller klargøre kommunens beskyttelsesrum?*

Svar: Myndighedsansvaret er placeret hos Østjyllands Brandvæsen. Der er ikke ressourcer inden for Østjyllands Brandvæsens nuværende økonomiske ramme til at foretage besigtigelse af de eksisterende beskyttelsesrum. Der er heller ikke ressourcer til at foretage en vurdering af de eksisterende beskyttelsesrums nuværende stand eller til at lave en vurdering af, hvad det vil kræve at få bragt de nuværende beskyttelsesrum op til en anvendelig standard. Området har ikke været politisk eller økonomisk prioriteret siden den kolde krigs afslutning.

Sammenstilling af de nuværende trusselsvurderinger med beredskabsdirektørens bemærkninger:

Af offentlig tilgængelige trusselsvurderinger fra Forsvarets Efterretnings-tjeneste, fra PET, fra Center for Biosikring og Beredskab, fra Center for Terroranalyse og fra Center for Cybersikkerhed fremgår fem overordnede trusler, som statslige myndigheder, regioner og kommuner bør forberede sig på. I tilslutning til truslerne kommer det Nationale Risikobillede fra Styrelsen for Samfundssikkerhed med et antal risici, som også kalder på kommunal forberedelse. Det sammenstillede trusselsbillede fremgår her:

	MINIMAL INGEN Ingen trussel Hensigt og eller kapacitet er ikke erkendt	BEGRÆNSET LAV Potentiel trussel Begrænset kapacitet og/eller hensigt	GENEREL Kapacitet og/eller hensigt Mulig planlægning	ALVORLIG HØJ Erkendt trussel Kapacitet Hensigt Planlægning	MEGET ALVORLIG MEGET HØJ Specifik trussel Kapacitet Hensigt Planlægning Mulig iværksættelse
TERROR	Venstreekstremisme	Antimyndigheds- ekstremisme	Højreekstremisme	Generel terrortrussel mod Danmark Militant islamisme	
CBRNE Kemikalier/Biologisk/Radio- logiske/Nukleart/Eksplosivt	Trusselniveau ikke fastsat, men flere forsøg	med bioterrorangreb i Europa	er forsøgt af tilhængere af Islamisk stat		
CYBER	Cyber terror		Destructive cyber angreb	Cyber aktivisme	Cyber spionage Cyberkriminalitet (ransom)
SPIONAGE					Cyber spionage i forhold til kritisk infrastruktur
SABOTAGE	Trusselniveau ikke fastsat i en trusselsvurdering, men sabotagehandlinger finder steder over alt i Europa lige nu.				

Truslerne udgøres af Terror-, CBRNE- (kemisk, biologisk, radiologisk, nukleart og eksplosiver), Cyber-, Spionage- og Sabotage trusler.

Alt efter kilde sonderer trusselsvurderingerne mellem et trusselniveau fra "ingen trussel" eller "lav trussel" til "meget høj" eller "meget alvorlig".

"Meget høj" eller "meget alvorlig" trussel betyder, at der er en *specifik* trussel, at der er *kapacitet*, at der er *hensigt*, at der er *planlægning* og at der er *mulig iværksættelse*. Det ser vi lige nu på cyber-området. For få måneder siden blev trusselniveauet for "Destructive Cyber-angreb" hævet fra "begrænset/lav" til "middel". I forhold til cyber-spionage og cyber-kriminalitet, så udsættes Aarhus kommune og tilhørende virksomheder for tusindvis af cyber-angreb hver eneste dag. Helt lavpraktisk betyder det, at aktører, som vil gøre ondt på Aarhus Kommune kun skal være heldige én gang. Aarhus Kommunes cyberforsvar skal imidlertid være så stærkt, at det kan modstå i tusindvis af angreb på daglig basis. Derfor er prioritering af cybersikkerhed presserende.

I forhold til terrortruslen er den fortsat "Alvorlig". Aarhus, Skanderborg, Odder og Samsø Kommuner har tilsammen investeret kr. 5 mio. i etablering af et terrorberedskab hos Østjyllands Brandvæsen, som kan støtte op om politiets indsats ved et terrorangreb eller ved alvorlige hændelser med massetilskadekomst. Bevillingen til terrorberedskabet er givet pr. 1. januar 2024 og beredskabet er fuldt operationsklart pr. 1. juli 2025.

I forhold til CBRNE-trusler er der ikke fastsat et specifikt trusselniveau, men allerede tilbage i 2020 havde Center for Biosikring og Beredskab kendskab til CBRNE-relaterede angreb, som var blevet forhindret i Europa. Østjyllands Brandvæsen opretholder et meget begrænset CBRNE-beredskab, som kan indsættes, hvis brandfolkene ikke er bundet på andre opgaver.

I forhold til spionage er det PETs vurdering, at der konstant foregår statslige aktørforsøg på indhentning af oplysninger. De fremmede efterretnings-tjenester, der er aktive i Danmark, er professionelle modstandere, som har en høj kapacitet, og som planlægger og gennemfører aktiviteter med en lang tidshorisont. De har mange ressourcer til rådighed og udnytter løbende teknologiske fremskridt og en kombination af fremgangsmåder til at udøve deres aktiviteter. Spionagetruslen retter sig mod en bred vifte af aktører og mål i Danmark. Det gælder bl.a. politikere, embedsfolk, ansatte i Forsvaret og sikkerhedsmyndighederne, danske virksomheder og Forskningsinstitutioner og kritisk dansk infrastruktur, oplyser PET.

I forhold til sabotagehandlinger, så er det pludselig uforudsete hændelser, som har til formål at skabe utryghed i samfundet eller skabe mistillid til myndighedernes evne til at beskytte befolkningen. Sabotagehandlinger omfatter meget andet end overrivning af kabler i Østersøen. Fremmede stater anvender forskellige fremgangsmåder for at fremme egne interesser og indflydelse. Fremmede stater anvender hybride virkemidler af både politisk, informationsmæssig, militær og økonomisk karakter. Virkemidlerne kan anvendes alene eller kombineres på forskellige måder, både åbent og i det skjulte. De hybride virkemidler anvendes typisk for at lægge pres på beslutningstagere, splitte befolkninger og underminere befolkningens tillid til samfundets institutioner. Fysisk sabotage er en del af den hybride trussel. Der er ikke fastsat et specifikt trusselniveau for sabotage i Danmark, men PET vurderede i august 2024, at truslen fra fysisk sabotage er skærpet og at ildspåsættelse eller fysisk hærværk er forårsaget af fremmed stater flere steder i Europa.

En række igangværende initiativer er nødvendige for at gøre Aarhus Kommune klar til at modstå trusselsbilledet. Det handler om at sikre effektiv krisestyring, så mandat, økonomi, ressourcepersoner og kommunikation er

Dato 22. april 2025

på plads, når alvorlige hændelser rammer. Dette håndteres i Aarhus Kommunes "Plan for Fortsat Drift". I tilknytning hertil har byrådet prioriteret at klargøre plejehjem og bosteder til at fungere med vand og mad i op til tre døgn uden hjælp fra andre myndigheder. Der arbejdes ligeledes pt. med etablering af nødstrømsanlæg på rådhuset og andre kritiske steder.

Et kontinuerligt fokus på cyber-sikkerhed er prioriteret af byrådet, så vi sikrer, at cyber-angreb og spionage holdes fra døren.

Et kontinuerligt fokus på at styrke hverdagsberedskabet er ligeledes prioriteret af byrådet, så brandvæsenet sikres brandfolk og køretøjer nok til at håndtere sabotagehandlinger som ildspåsættelse sammen med de øvrige både store og samtidige hverdagshændelser. Heri indgår også et fokus på at sikre, at brandstationerne er korrekt placeret i forhold til de risici, som skal håndteres. Dette fremgår af Udviklingsplanen for Østjyllands Brandvæsen, hvor Fase 3 og 4 skal politisk behandles i 2026.

Set i lyset af det aktuelle trusselsbillede er det min beredskabsfaglige vurdering, at det er vigtigst at prioritere krisestyringsfaciliteter, nødstrømsanlæg, kommunikationskanaler, mad- og vandforsyning, cybersikkerhed og hverdagsberedskabet.

Kasper Sønderdahl
Beredskabsdirektør

